

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНИЙ СОЮЗ В З'ЯВЛЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК ХХХХ ЧИСЛО 182 ДЖЕРСІ СІТІ, Н. Дж., СУБОТА, 6-го СЕРПНЯ 1921. VOL. XXXL No. 182, JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, AUGUST 6, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ГЕТФІЛД БУВ БЕЗБОРОНИЙ.

ЖЕНА ЙОГО ОБЖАЛОВУЄ ШЕРИФА, ЩО НЕ БОРОНИВ МУЖА.

МАТЕВАН, Вест Вержинія, 4. серпня. — Газетері рйких подвійсевич газет говорили з жінками Сид Гетфілда і Еда Чеймбера, котрі погибли в понедлок у подільській Велч під-стріянини, яку зчинили детективи Болдвіна-Фелта.

Як кажуть обі жінки, обоє погибли приятелі були не-боронені. Гетфілд мав свій револьвер в подорожній торбі, а Геймбер везомий свій револьвер, вибираючись до суду, де він не сподівався ніякого нападу.

Обі жінки згодилися в тім, що С. Е. Лайвал, детектив Болдвіна-Фелта, є зв'язаний зі стріляниною. В понедлок рано, як оба приятелі з своїми жінками вибиралися до суду, він ків до того самого поїзду, до котрого всіли воїни, а цісильні в Велч, ходив за ними все час сапоком.

Жена Чеймбера розповідає далі, як вона зі своїм мужем Гетфілдом і його женою підходили до судового будинку:

«Нагаю походу вистріля. Я обернулася і поглянула на Сид. Він падав. Потім я поглянула на свого мужа і він також лустив мою руку і падав до землі. Тоді стрілянина зробилася загальною. Я бачила лише двох мушкетерів. Одним з них був Лайвал, а другим був якийсь мушкетер, низького росту, рясно збудований, з окулярами.»

Сей опис підходить до другого детектива, котрому на імя Джордж Пенел, а котрого зарештовано разом з Лайвал.

Чані Гетфілд заявила, що вона стратила припомінь, як побачила смерть свого мужа.

Вчора відбулися похорони Гетфілда. Його поховано в Баскері, Кентакі, на тім самім цвинтарі, на котрім лежить по-тований Гестерман, майор міста Матеван, котрий погіб підчас битви з детективами в маю минушого року. Чеймбера поховано недалеко від нього.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ НЕДУГІ ПЕЛЯГІ.

ВАШІНГТОН, 4. серпня. — Нині почалася тут конференція, скликана за порадою президента Гардінга, щоб порадитися в справі пошти пелягій в південних степах так званого кузурного пояса.

В конференції беруть участь урядники федерального уряду здоров'я, урядники степових урядів здоров'я південних захрежних степів, з винятком стеги Тексас і Джорджія, представники Червоного Хреста та представники міністерства рибництва.

Лише один стейт Місісіпі пропонує докладний звіт з поширення недуги. З нього виходить, що число випадків сє хохори в сім році вимиско понад 5 тисяч, тоді як минушого року в ту саму пору було всего понад 2 тисячі. Другі стейти не пропонують справоздань; урядники одних степів говорили, що хохора не поширюється сею року більше, як минушого, а урядники других стейтів говорили противне.

Конференція буде радити кілька днів і видасть офіційну заяву від себе в тій справі.

ОБНИЖУЮТЬ ТАРИФУ ЗА ПЕРЕВІЗ ЗБИЖА НА ВИВІЗ.

ШКАГО, 4. серпня. — Представителі залізничних компаній згодилися на конференції з представниками торговців збижем обнижати тарифу на перевіз збижа, призначеного на вивіз за границю, о 7 і цент на кожних 100 фунтів.

КОНВЕНЦІЯ ЮНІА ДРУКАРІВ.

КВІБЕК, Канада, 4. серпня. — На слідуючий тиждень починається тут конвенція Мексиканої Типографічної Юнії (Інтернационала Типографікес Юніон), котра має передусім заставитися над недавно заключеною угодою между сею юнією та Товариством Американських Видавців Газет. Найваж-нішою тоюною сє угоди являється постановою про мирное роз-бране всякою непорозумінням между властителями друкарень а робітниками.

СЕНАТ УХВАЛИВ КРЕДИТ ФАРМЕРАМ.

ВАШІНГТОН, 4. серпня. — Сенат ухвалив свій законо-проект про кредит для фермерів, який має походити від адмі-страції. На основі свого законопроекта так званя Корпорація Военних Фінанс маже право видавати фермерам позички до суми, котра буде більшою від зложеної в ній капіталу, то до висоти двох міліардів доларів.

ОБМАН ПРОТИ СОВЕТІВ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — В справі Чібарро, шовбарського агента для продажу румихих образків, котрого обжаловують чохоти більшовицького уряду, що він обманув більшови-ків на 136,000 доларів, виходить далше на я, що він обманув більшовиків не на 136,000 доларів, а на против 800,000 доларів. 136,000 доларів залячено йому лише за показанням дея-ких посвідок на румихих образки. Решту суми виплачено йому будуще на другі товари, котрі він нібито залядував на кор-абелі і вислав до совєтської Росії.

НА ЦІЛІ ВИБУДОВИ ПАЛЕСТИНИ.

Канадський Жиди зібрав вже на цілі вибудови Пале-стини 700 тисяч доларів. До ризначеної суми \$1,000,000 не багато вже бракує і канадський Жиди свого доконують — ка-же один з їх провідників.

ЗАВОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИДІВ У ЗАХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

В Лышак під Краковом, од-ин Жид підчас сварки убив селянина, який, як доносили жидівські жерела, мав кинуть на нього а ножем в руках. У відповід на це селянські паруб-ки протягом двох днів гуляли по жидівських хатах, виводили в них шибі, вивакували двері, вихарчили до жидівських меш-кань, так що тільки хата анти-рар-Жиди офіціала з цього про-громау. Краківська преса за-мість напунувати самовільний самосуд парубків, обурилася на старосту, що вислав до упокоєння відділ війська.

САМОСТІЙНА РАДЯНСЬКА УКРАЇНА.

По відомостям «Звєстий О-лесского Исполкома» від 25. 4. державному театрі імени Т. Шевченка в Одесі з початку бе-резня заборонено українській групі всякі вистави на україн-ській мові.

Прийнято виставлено те, що українські вистави викликають ошавні й підносять шовіністич-ний рух.

Одночасно по відомостям ки-ївських газет заборонено укра-їнську оперу, яку з дозволу більшовицької влади організу-валася й підготовувалася до ви-став на против цілої мми. За-борона звинувачає при самому відкритті опери, без зауважен-ня жидів прих.

І ще відомі «Звєстия» У-країнська Влада в «Незалежній» Україні.

ЗАКАРПАТСЬКІ КУЛІШОВСЬКІ ЗАВОДЯТЬ У СЕБЕ «УКРАЇНСЬКУ ПРАВОПІСЬ».

15. червня бижучого року від-булася в Ужгороді підготовча нарада для запровадження в школі та урядових інституціях української мови та фонетич-ної правописі.

Нарада подавалоюю більшо-стюю голосів висловилася за прийняття «Кулішівки».

Повідомляючи про шо по-станову «Руська земля» в без-сильній злості висловлює своє о-бурення. Має для того рацію. Коли наші закарпатські брати ставуть підком національною сві-домістю, московіфам враз з «Руською Землею» не матимуть ніякої роботи».

ВІД ВИДАВНИЦТВА КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗУ НА РІК 1922.

ПРОСИТЬСЯ ВСІХ ВП. ПІП. ГОЛ. УРЯДНИКІВ, ЧЛЕНІВ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ, РАДНИКІВ, АКТИВНИХ І ЗАСТУП-НИКІВ, МУЖИН І ЖЕНЦИН, ЯК І ЧЛЕНІВ РЕДАКЦІЇ І РЕ-ДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ, ПРІСЛАТИ СЕРЧАС СВОЇ ФОТОГРА-ФИ ДО ПОМІЩЕННЯ ІХ В КАЛЕНДАРІ В СОЮЗОВІЙ ЧА-СТІ.

ФОТОГРАФИ НАЛЕЖИТЬ ДОБРЕ ОПАКУВАТИ І ВИ-СЛАТИ ПОЧОУЮ НА АДРЕСУ: «СВОБОДА» 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

З ЗАКУПЛЕНИХ ПОКЛАДКІВ ЗРОБИЛИСЯ КУРТА.

З Бельві, Онг., доносять, що одна фірма в оселі Бенкрофт, купила у фармера скріпну я-ць. При отвореню скріпки я-рийсь дивний гомос Коли отво-реною верстув, на превелике здивування з паперових койф-ков вмісто яць показави своі дзюбочки 9 курт.

РОСІЙСЬКІ СЕЛЯНИ ІДУТЬ В АЗНО.

«Московський Звєстия» до-носить, що міліон селян з око-лиць, що паную голод, пробують в Бохару і Хиву, що ле-жить в центральній Азії, Ро-сійські селяни сподіються зна-ти там спасення перед голодом.

ПІДНИМАЮТЬ ЗОЛОТО З ДНА МОРЯ.

На приказ англійського мор-ського департаменту рачоноч-но робити в цілі вибудови зо-лото, яке знаходилося на по-тануваних кораблі «Ларентик». Корабель втонув в асі вій-ни, коли йхав до Америки, ве-чущи 15 міліонів доларів в зо-лоті.

Досяг вдалося вже врякум ви-дести з затопленого корабля 5 міліонів доларів.

В РОСТІ ЗОВСІМ НЕ ТІДЬТЯ МЯСА.

В російських газетах, які сві-жо приїшли до бюра амери-канської ратунової адміністра-ції, описи страшного неудо-статку, який терпить сегодня ціла Росія.

З 36 міліонів коней, що йх Росія мала пред війною, вже мало шо позістало, бо через довший час російське населе-ння їдє лише кіньським мясом. В терпінню пору міже по-ладити лише хорим в шпиталях. За найбільш горні ніде не мож-ути ти мяса на торзі.

Московский университет му-сьє закрити свої викади, бо студенти були виснаждо голо-ду так ослаблені, що не були в силі продовжувати в таких об-ставинах дальшу науку.

СПІЛЬНО ПРОЛІНА КРОВ.

В руско-народній партії, як і у трудовиків, справа одно-спільного фронту» стала акту-льнішою справою. В тій справі пишє і «Воля Народу» між-ним так: «Так отже початок одного спільного на шого фронту з Українцями не бу-дуть конштати, якій умови. По-чатком одного спільного фрон-ту галицько-русської органі-зації з Українцями будє: спільно продати кров, спільно зложити жерти за волю і свободу галицького руського народу».

НАЙВИСША РАДА ПЛАНУЄ ПОМІЧ ДЛЯ РОСІЙ.

ПАРИЖ, 3. серпня. — Фран-цуський премієр Бірнє пінісене на засіданню Найвищої Ради конечність ведення ратунової акції в хоєс російського на-селення з боку всіх європей-ських держав до спілки з Аме-рикою.

В тій акції європейські дер-жави мають руководитися ли-ше чисто людськими мотивами.

УНІА ЧЕСЬКОЇ ЦЕРКВИ З СЕРБСЬКОЮ.

З Праги доносять, що на Мо-раві торжественно проголоше-но в присутності многих го-стий з заграничч, унію чесько-слованської церкви з сербсько-православною церквою.

З тої нагоди відбулося вели-ка торжественна урочистість в Бїгороді, столиці Сербії, в при-сутності єпископів сербських, румунських і болгарських. Іван Гус має бути канонізований на святю чесько-слованської цер-кви.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ФОРТИ-ФІКАЦІЇ.

«Українська Трибуна» подає, що більшовицькі спільно за-кріплюють на Україні великі міста. Ці відомості знову підтверджу-ють ті люди, що останніми дня-ми переїшли Збурч, тікаючи від більшовицької неволі. Ос-обливо сильно закріплюють більшовицькі київський плац-дарі і околиці Київа, а зокре-ма підступи з боку житомир-ського хоєс і казінської зе-ліничної лінії. Святошино все в дротях і шанках. Ліе виробу-по певному плану.

Остаточну обробку українсь-кему весту, а отруту роботу пере-ідають «бураї» і мобілізую-ть до праці селяне.

ПОЛЬСЬКИЙ ТЕРОР.

Війско в силі околом одного батальона з 4 скорострільями окружило недавно село Рома-ни, пов. Бібрка. Раю жандарі почали з агентами поліції і жовнірами знати всі чолові-ків на площу коло церкви. Громадян стагнуо з ліжка і би-то нагайкою. Площу було об-ставлено війском і скоростріль-ями. На площі винєсно гро-мадянам, що шукують за Сте-паном Чехом і Степаном Гали-ком. Описано розшуцено селя-ні, з тим, що вони згаданих збї-гців вивинають і привезуть.

Громадянин Кохановського зі Львова, який приївав до Ро-манова на весілля свого брата агент уряди нагайкою, стяг-нувши передатим з нього усе на-криття, а потому пішов будити інших сплячих. Коли Коханов-ський охолював з просяння і просив агента винєсти його по-ступку, агент почав його так бити нагайкою куди попало, що алария його в око, яке ле-ди чи відастись врятувати.

Один з пошукуваних, Степан Чех, вибрав собі життя. Дру-гому вдалося втїкати.

Видко, яке то пекло запро-ваджено в Сх. Галичині. Люди на навіть одрабала собі життя, щоби не попасти до катів у руки. Та скоро приїде коучка не-волі.

СОВЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОСИТЬ О ПОМІЧ ДЛЯ РОСІЙСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.

ПАРИЖ, 4. серпня. — Російське совєтське правительство проголошило в гутешних комунистичних газетах свій урядо-вий, міністром законних справ Чучеріном підписаний по-клим до держав і народів сєйта — в справі несення помічі голодаючій Росії.

В своїй поклим совєтське правительство стареться о-прохунти деякі вїсти, які про Росію подає європейська і аме-риканська преса, кажучи, що ці вїсти є пересаджені або не-правдні.

Спеціально вїсти, які голошать про вороже відношення голодаючого російського населення до совєтського прав-ительства, про бути селян проти совєтської влади, та про ма-сову втечу голодних селян з сіл до Москви і Петергоду — совєтське правительство представляє неправдивими.

Фактичний звіт совєтського правительства винєсно справу такими словами:

«Голодом є дітніхніх десять губерній. — Іменно: Астра-хань, Царицин, Саратов, дистрикт німецьких колоній над Во-лгою, Самара, Симбірський атарські області, Уфа і Вятка. В сіх губерніях по поводу безперервної посухи збір цілісовіт страчений, бо більше не принєсе чим 10 до 15 процентів зін-чавої видатности.»

Населення сіх губерній винєсти околом 18 міліонів душ. Щоби живитися се населення, числячи лише пошукую сего, що в нормальних часах людина споживає, іх не вчислюючи кор-му для худоби — потрібно околом 41 міліонів пудів зерні (рос-ійський пуд рівняється 36 американським фунтам), а щоби заситити тільки тих чоловік, де збір зерні зовсім неможлив, по-трібно там доставити в часі до 15. вересня найцінніше околом 15 міліонів пудів зерня.

Тому, що досі ще нема зовсім докладних звітів, які ви-падали живна в інших частих Росії — не можна обчислити, скіль-ки сама Росія зможе помічи покрити конечне запотребован-ня губерній, дітніхніх невражкам.

Нужда населення є дуже велика, однак нігде не було з бо-ку населення таких насильств і розшуцких акцій, про які розпущєств європейська і американська преса. В деяких мі-сцевостях з причини цілісовітнього браку поживи люди опуска-ють свої села і емігрують в заможній сторони краю, однак сє еміграція відбувається під проводом і контролює совєт-ських властей і нігде примусове виселення не прибрало форм, які загрожували суспільному або публічному ладові.

Російське правительство вживє всіх способів, щоби по-конати голод, так само ціле російське громадянство, без ріж-ниці політичних переконань, владєє енергично до ратунової акції допомоги голодаючому населенню...

А далше сказано доливно:

Вїсти, які приходять кожного дня від ріжних заграничних організацій, вїсти, які висказують бажання допомоги голо-даючому населенню Росії — російське правительство і росій-ський народ вітає з вяденню. Росія потребує конечну і най-скорішу поміч з заграничч.

Російське правительство звертаючись в тій справі до всіх заграничних правительств вірить, що вони не будуть ставити ніяких перепон своїм організаціям і одиницям, які схочуть надавати поміч жертвам голоду.

Російське правительство повитає радо поміч із всяких же-ред, не звертаючи уваги на ніякі політичні ріжницї і зглядяи. Висказуючи горучу подяку від імени цілого населення Росії, тим усім заграничним організаціям і одиницям, які вия-вили таку живу діяльність в несенню помічі голодаючому російському населенню, російське правительство вірить і сподєється, що правительства других краів не будуть робити своїм горожанам ніяких труднощостей в їх заміреній доброді-ливій акції.

НИМЦІ АПЛЮЮТЬ ДО АМЕРИКИ І АНГЛІЇ О СПРАВЕДИВІСТЬ В СПРАВІ ШЛЕСКА.

БЕРЛІН, 4. серпня. — Німецьке правительство заапельов-ло до урядів Америки і Англії, просячи їх, щоби призначили до справедливого вирішення справи Гершгома Шлєска.

Про сє апелє зглядя німецький премієр Бірнє в своїй про-мові до Бременської Торговельної Палати.

Німецький премієр сказав:

Сє, що говорю, не є виразом уялгости, але противно по-винно вклати в Німцї віру і співчєстність. Лише праця мо-жє дати нам свободу. Політична насильства неможлива на Шлєску. Політична аліанція полягає на грозах. З радостою вітаєм тепер в Америці і Англії оборонців справедливости.

ШЕПТИЦЬКИЙ І ОХІДНА ГАЛИЧИНА.

«Газета Поранна» дознається, що якийсь львівський украї-нський кружок дістав від мітрополіти Шептицького листа з по-відомленням, що справа Східної Галичини будє предметом івард найбільшої Найвищої Ради. В цьому листі Шептицький не сподєється зв'язувати ніякого подальшого справу. Він тільки запевняє, що будуть вклати певні превіленія зарядженню до адміністрації Сх. Галичини. Зарядження ті мають бути ко-рисні для України.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 38 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1108 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Table with subscription rates: One year, Six months, Three months, Foreign and Jersey City Rates, Single copies.

Telephone "СВОБОДА": 488 Montgomery. Tel. U. S. Coast: 1838 Montgomery. Address: "СВОБОДА", 38 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХТО СЛІДУЮЧИ?

Українська громада в Сейнт Джан, Мезурь, провінціяш покаян до складання позички Національній Оборонній Галіччині перед польською навалю, відбула на борзі збори і на них підписала 750 доларів.

Українська громада в Сейнт Джан невеличка. Всего 25 родин. Приготована великого не робила. 750 доларів збірано на сканянин на борзі зборах. Вони сподіється сканянин те одні збори з відплатином підготовленню і дотримати позичку до тисячки доларів.

Так поступає свідомо громада.

ПОЛЯКИ НА ШЛЕСКУ.

Ріжні американські газети подавалили сими днями Німешку Блу Кінгу, офіційно німешку публікацію про захованне польських військ на Горнішн Шлеску підчас недавнього повстання Корфанто.

Книжка ся виміряє рік польських звірств. Польські жовіри, допускаючи всякого злочину, відомого людий. Рабуни мирних мешканців Шлеску, палення домів до тла, пересаджування німешких симпатиків та зникнове мордованне їх, обривання приватних та публичних матієк польським салдатовством, пориванне дічат, насилуванне жінки, кроваві пмисти за учне відванч з рук польських оправців, і т. д. і т. д. Ціла дова лігані, "польської культури".

Польські жовіри всюди однакові. Польські "носители" культури усюди однакові зрі. Такі самі на Горнішн Шлеску, як у Вільні, як на Білій Русі, як в Галіччині.

Польські губнители усюди однакові. А губнители! На показанне світові польських звірств Німешчина видає державні гроші.

А що ми робимо для демаскування Поляків?

ХТО ВИГРАЄ В РОСІІ.

В 1812 році великий французський цар Наполеон Бонапарту напар на Росію і заняв Москву. Москалі спалили Москву, а народ перетерпів наїзд, перебув і кінці побида.

Виграв московський селянин, котрий столгатами приїхав терпяти ярмо і недолю і тоді легко перебув ще одну недолю наїзду.

Тепер у світовій війні не Наполеон був напар на Росію, але його наслідник, що правлять Францією. Французькі банкіри, зони не їхали на Москву з великою армією, але з набором золота. Напади при помочи 30 мільярдів франків в золоті. Новий Наполеон, який мове називається Ротшид, розтаборився був в Москві зі своїми мільярдами яко наїзду, заробець і диктатор.

А Москалі знова не вміли інакше боронитися, як тільки огнем. Знова підпалили Москву і зруйнували її і цілу Росію і сусідні його нападени краі на земновиснню. Тепер не підпадовали вже ані околомом ані смолою, але болшевиизмом. Однак від болшевиизму Москва і ціла Росія і нападени не судячі краі таксамо згоріли до нащадку як і від огню соломоного або соломоного.

А хто побидить? Побидить зюва селянини! Московський селянин як жаден іший в світі вміє терпяти. Ціні столгата учини його царі російське же в теорії (на словах), але на практиці (на ділі), як треба терпяти. І армо і горе і найтяжшю недолю він вміє перетерпяти і перебути як ніхто другий у світі.

Хто знає бодай калку про російські відносини, той ні дрібни не подивиться, що російський селянський нарід не постає великим повстанням і не валить сялою болшевицького панування.

Московский нарід терпить, терпить і ще терпить. Перетерпить найтяжшій злидині, другим народам незрозумілі і неопитні; вичерпється усюго; запереться і вичерпється світа цілого і себе; самогер; доведе своє терпіння до найвищої висоти, аж як вийде ті, що стрічаються йому терпіння, упадуть перед ним беззвучні і зломані.

Упадуть не сялою зломані, а терпінням, безрухом і закарміньовані.

Давня російська пісня скитних волянських бурлаків гомоніла:

Ей ухлик, ой ухлик! Ешо разь, ешо раз! Разовою ни бердоу! Разовою ни кудру! Ай да да, ай да! Разовою ни кудру! Ей ухлик!

Мелодія сей старої московської пісні дуже krásна, але і дуже сумна. Закути бурлаки серед смутку співахи собі: "ше разок, ше раз", вказуючи на своє велике терпіння, яке вміє скінчитися. Так і тепер московські закути селяни терплять тяжку недолю. Терплять вже 4-тий рік. Терплять терпівано. Але "ешо разь, ешо раз" і терпіння скінчитися.

ХОЛМЩИНА, ПІДЛЯШЕ, ВОЛИНЬ ПІД ПОЛЬСЬКИМ ЯРМОМ.

(Від власного кореспондента.)

Сим разом хочу Вам написати про страшне положення тих земель Великої України, які на основі варшавського договору між Польщею і урядом Петлюги, а опісля, на основі мирового договору між Польщею і Союзією Росією та Радичією Україною відстані під польське ярмо.

Яке страшне положення Галіччині під польською окупацією, — а положення сих українських земель ще страшніше.

Польща знає, що справа Галіччині ще не рішена та що про крайній акт польського насилиства над українським народом Галіччині українське правительство сповіщає державні антанти. При сим український нарід, Галіччині цілий рік під Австрією і цілий рік під національними правами, які Польща може знести одним почерком пера, бо в їх обороні стоїть весь український нарід. Се все хоч дещо гамає Польщу в її розгоні ишеїми українського народу Галіччині.

За те в Холмщині, Підляшю, Волинню і в розгононі нїет царської Росії не дав тут розвитку національній свідомості, вкорітнілися установам українського національного життя.

Українська державність існувала загато коротко і все серед бурі війні і революції, та що в тим часі українське національне життя не могло зрішитися як сїд. В кінці сі землі Польща вважає право своїми, бо дістані їх на основі договору аж від двох правительств України і від правительства Росії. Тай немо кому протестувати перед світом проти ишеїми українського народу на сих землях Польщею.

Користуючи з усіх сих обставин, Польща кинулася на сі землі всім своїм розгоном, мов лютий звір на безборонну добу, і стареться її зісти.

Хочє вона не допустить до розвитку української національної свідомості, дека зорядила в тамошнього українського населення, до розвитку установ українського національного життя, словом хоче в самім зароді здавити все українське національне життя.

Рівночасно хоче насадити як найбільше польського елементу на сих українських землях, хочє зробити його богатим і культурним, щоб він і тільки він був культурним елементом на сих українських землях і надавав їм польський характер.

Словом, Поляк мав бути наром на сих українських землях, Українцє — рабом.

На сих великих просторах

лошенє в польськім урядовим часописі "Монитор польскі".

Словом, і товариства і приватні особи мусять уживати в своїх зовнішніх оголошеннях польської мови, бо инакше жде їх кара.

В державних урядах, в самоуправних і публичних станавах урядовою мовою є тільки мова польська. Українська мова не має ніяких прав.

Накненієм польської мови від публичного уживання польські мюбители хотять надати українській Волині польський характер. Справді, коли хто з мужицїв приїде і робить, що на Волині всі наїдуть на урядах, самоуправних і публичних станавах, товариствах, склепах і т. п. Г. д. польськї, що скрізь панує польська мова, то подумам, що се є польський край.

Українських шкїл польській власті не тільки не закладають, але і існуючі переслідують. За те скрізь насаджують польські шкони.

Всі дітчі приноти, де виховуються сироти, є польські. В сих приротах українських дітїв перешкочують польській власті з української православної віри на польську римо-католицьку і виховують на Полькї.

Про те, що православні церкви відбирають українському населенню і переслідують на польській римо-католицькій косяцїли, я вже писав.

Писав також про те, що польські власті хотять також православні церкви наїкнути польською урядовою мовою.

Як польські власті вмішують у внутрішні справи православної церкви, і свідчать прии. факт, що ректор духовної семінарії в Кременці, якого єпископ усунув, заложив від польською опікою другу духовну семінарію.

Все те, про що я досі розповів, робить польській власті, щоб спинити розвиток української свідомості і культури на Волині; а насадити польську мову і культуру.

На сім очевидно не конєць. Полькї, як я вже зазначив, на Волині дуже мало. Терпє насучула там мара ріжних польських урядовців. Та найбіднійше для Польщі насадити на Волині як найбільше осілого польського населення.

Тому польське правительство ввелося за ітензивну колонізацію Волині польськими елементами. Землі державні, церковні, монастирські, ремітні українських селян, які підчас світової війни втікали перед Німцями, Австріями і т. д. треба, звести поміщицїв польське правительство роздає на видіицьких умовах польським селянам, особливо тим, що служили в польській війскї.

Недавно була в польських часописях відомість, що між польських жовірів розіплюють місце старинного славного монаштва в Почаєві, що проти сього бунтується український селянин та що польське правительство висадо військо проти бунтівників. Можна собі представити, як там собі польське військо "погуляло" на українських селях.

Українським селянам землі купувати не вліяно. Український селянин на своїй працївій землі має зїйти на бїду, а квітним господарем на українській Волині має стати польський колюбїст.

В такім польській режі живє українське населення Холмщині, Підляшя, Волині.

Габельберг, 9 липня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

СКІДНО-ГАЛІЦЬКА СПРАВА В ЛОНДОНІ.

З Лондону доносить до "Прогресу" те, що нота президента Петрушевца в справі створення незалежної скїдно-галіцїцької держави стрінулася з признанням англійської преси.

ПРИГОДИ АМЕРИКАНСЬКОГО УКРАЇНЦЯ В СОВІТЬСЬКІЙ РОСІІ.

(Від спеціального кореспондента "Свобода").

На яку бїду я не знаю наражають наших земляків і болшевицькі брехуни, які амантовали зї Америки до болшевицького раю, — про се хай послужить доброю наукою салдоуче правдиве оповіданне про нещасливї пригоди одного такуженого земляка.

Український емігрант Іван Колюбенко жив в Америці з 1907 року. Наслухавшись і вчитавшись брехавих оповідань п. Браїловського, "Шоленних Вістїв" та иших про совітський раї, Колюбенко надумався поїхати до рїданого сєла.

На пароплаві панував рожевий наїстрїй. Оудренї емігрантї тїшлили тим, що скоро вони власними очима побачуть шасливий край, де річки течуть медом і молоком.

У Львовї емігрант "прїтивт" представник Сов. Росії, який насамперед заїшварив привезеним з Америки доларів і вимїня їх по 1500 рос. рублів за долар, тоді як в дійсності за долар можна дістати 50.000 рос. рублів. На кордонї Сов. Росії емігрант побачив арешту доїрїя доларів, яка ше в них залишилася, сєвазили їм, що в Москві їм виплатять по 100 рублівських рублів за 100 доларів. Покїтованїм нїяких не видавали. Де-які комїари робили ще спрїстїєня в класї собі доларів в американські, не хрїстїли сїм на обїчїях. Обуренї емігрантї зарештованї були одного такого комїара, та болшевицьке начальство його зароз випустило. Колюбенковї ані дїбравї машину до шиття, білизну, черевиків і 40 фунтів чєру (їм вїні 50 ф. чє).

Емігрантї прибули до Москви, де їм одібрали рєшту річїв. Американські паспорти поївїдларів, а замїсць них вїдали яєні посвідчення. Жонатїх емігрантїв помїстїли в барак для почесних хорїв, де в першїх же днях померла болшевицька дїтея. Одна нещаслива матїр збєжовала від сього їв єше кричало, що її дїтея привезли на смерть. Істї емігрантам майже не давали. Раз принесли череве мїсо. Емігрант, який ше не звикли до таких совітських ласощів, вилкомали лїкаря для огляду мїса, але той сказав, що мїсо є цілком добре і тільки парадно поїганно його оудом.

Настав день 1-го травня. Коло 5 год. ранку емігрантїв збудили і погнали на парад. Саме собою розуміють, що їм дали в руки і зваїли носити плакати з привітаннями сов. урядови "від шасливих емігрантїв, повернувших до рїданого краю". Машерували до 2 год. дня. Знесиленї Колюбенко впаів, і товариш, підтовчєнуванї руїнинами, мусили вїднести його туди, де емігрантї жили.

Наслухувившись з Москви, Колюбенко дістанїв з великим трудом до рїданого сєла. Своє господарство в сєлі знайшов зруїнованим, оди з його найбільших родичів хвалив під арештом у "чрезвичайній", другого родича нещадно перед тїм розстріляли. Не пройшло 1-2—3 днї, як і самого Колюбенка вже хотїли розстріляти за те, що він голосно вивисно своє обуренє совітським порядками. Та йому пошастало втекти й по довгих терпіннях, побївнї і вилнодрованї прикордонними червоноармієцїми, він нещадно дістанїв до Льова, щоб зїйти повернути до Америки, де він залишив свою родину.

Хай сей красномовний приклад послужить наукою тим лєгковірним землякам, які дають себе дурити болшевицьким проїдцїстам.

Р.—.

ЗІЗД НАРОДЬОГО УЧИТЕЛЬСТВА У ЛЬВОВІ.

Дня 11-го липня розпочалися згадані збори Т-ва "Вільна Поміч Учительів". На зїзді халоса 52 делегатів оокружних мїдївїт "В. У. П." і понад 600 членів таку, що велика сила "Народного Дїла" була переповнена. Крім членів прибуло багато делегатів гостей, голоче учитеїв з Волині, Холмщині, Подляшя і Підляшя. Для привітання зїзду вїдали делегати всіх українських львівських товариств та партїї. В склад зїздї зборів входили п. І. Стронський, який голової, І. Білинський, І. Ліщинський, Г. Коваль. На секретарів покївано п. Капуству і п. В. Польняського.

Предсїдан Стронський, відкривши збори і загадав проголосити учитеїв, котрїх наїть присутні упанували повстанням з мєщє. Перевіряє привїт для тих, котрї ше заповнюють ворожї терми і табори для інтервєнцїв. Коли предсїдан звернувся з привітанням до присутніх делегатів з Волині і Холмщини присутні вїдали їх догтоврєвалими олесками. Предсїданї зазначив, що та сама анка доїж, яка стоїть ітїми розлучувала Радичину від Холмщини і Волині, та сама кїлува їх під вєсполїх даї. Простї збори о річеву критку, котра одиак повинна групувати більше бїду цього, що і як маеться робити, а не що зроблено.

По відкритті зборів вїдали зїзд Радиків Кївельок від Головного Віддєлу Тов. "Прогрєсї", д-р Гладичинський від У. П. Т. і Рєспїлішого Союзу, дир. Громишинський від "Учительської Громади" і "Старої української Громади", реї. Струтинський від імени Народноо Комїтєту, його прєсї та зотї Петра Могиля, д-р Сєвєцїнський від культурно осїтної ко-

мїсії У. С. Д. П., від "Вїстїв" і "Карїтатї" д-р Фєдєк, від Укр. Горованського Комїтєту секретар Цєлевий від "Сльськоо Говоспарї" Холевачук, від Віддєлу коветської "Прогрєсї" Соколовська, п. Малицька від Краєвого Тов. охорони дїтеї і опіки над молодіжю, реї Квасїнина від Головної Радї У. С. Д. П. "Вїтерєд" і всіх партїїних організацій, студент "Чка від Українського Студентського Учїт", Гривачевий від учитеїв з Острога, реї Володїмїр п. Крїлїк, від Союзу Соціалїстїчїкї молодїжї, д-р Лїщинський, Радичинський партїї, і п. Марко Луїкевич від учитеївства коветської колуїтєв.

Гучиним оплесками нагороджено привїти представника молодї ст. Чїка, котрий зазначив, що студентство занаїмало народним учитеївством вєло провід в українській армії, що теперїшний стан є тільки хвїлевий перерив борюбїт та що в рїшувальний момент народне учитеївство з певністю зновї сповнїть свій обовязок і студентство з українським студентством поведе борюбїт за Сєвєстїєм Союзу Української Держави.

Прикро вражали привїти соїветїстїчїх гостей, котрї наїть вїні разї не ужили своєї української мови.

По привїтах відчитано ше іспівнїй іспівнєний привїти. Орієнтованї збори. По вїдкрїтї комїєтї, вїголосили антерюпційний реферат про розвїт Товариства "В. У. П." з останнім адмінїстраційним роїш инспектор Іван Ліщинський, голєвий директор Товариства, котрому товариство завадє саме свій таїтї великий розвїт в останню роїш.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ "СВОБОДА".

ОБРАЗ ПОЛЬСЬКО-БОЛШЕВИЦЬКОЇ ПРИЯЗНИ.

СЕ ТІ, ЩО ДІЛИЛИ УКРАЇНУ МІЖИ МОСКОВЩИНОЮ І ПОЛЬЩЮ.

До Злучених Держав наїшли фотографї голєвнїх представникїв Польщі і Москвоїшин на мировій конференції в Рїдї. Фотографїя показує московського представника Йоїфє і польського повновластїника Домєського. Як видно з постави обох представникїв, фотографїя не була скопєлена без їх охвїди: який як добрі приятели, оба вїдому наїясно "закїли згуд" спільним відфотографуванєм.

